

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય.

વિ.

મેસર્સ નવભારત કન્સ્ટ્રક્શન કંપની.

નવેમ્બર ૨૭, ૨૦૦૧

[એમ. બી. શાહ અને બી. એન. અગ્રવાલ, ન્યાયમૂર્તિ શ્રીઓ]

મધ્યસ્થતા:

આબિટ્રેશન એવોર્ડ-વિલંબિત ચુકવણી પરનું વ્યાજ-દાવા માટે-મધ્યસ્થી દ્વારા પસાર કરાયેલ ચુકાદો-ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા પુષ્ટિ-અપીલ પર, મધ્યસ્થીએ તર્કપૂર્ણ ચુકાદો પસાર કર્યો-પ્રતિ-દાવાને ધ્યાનમાં ન લેવો અને મધ્યસ્થી દ્વારા વિલંબિત ચુકવણી માટે વ્યાજ મંજૂર કરવું ન્યાયી-આદેશ ૨ નિયમ ૨ મધ્યસ્થીને બીજા સંદર્ભને લાગુ પડતો નથી-સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ આદેશ ૨ નિયમ ૨.

પ્રતિવાદી-ઠેકેદારએ અપીલકર્તાઓ પાસેથી વિલંબિત ચુકવણી પર વ્યાજનો દાવો કર્યો હતો.મધ્યસ્થીએ ચુકાદો પસાર કર્યો અને દાવો કરેલી મૂળ રકમ પર ૧૮ ટકાના દરે વ્યાજ આપ્યું.જિલ્લા અદાલતે હુકમની તારીખથી ૧૫ ટકાના દરે વ્યાજનો આદેશ આપ્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે મધ્યસ્થી દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની પુષ્ટિ કરી હતી.

આ અપીલમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મધ્યસ્થી દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદો ગેરકાયદેસર હતો કારણ કે મધ્યસ્થી પ્રતિ-દાવાને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો; અને મધ્યસ્થીનો બીજો સંદર્ભ સી. પી. સી. ના આદેશ ૨ નિયમ ૨ હેઠળ જાળવવા યોગ્ય ન હતો અને કરારમાં વિપરીત શરત હોવા છતાં મધ્યસ્થીએ વ્યાજ આપ્યું હતું.

અપીલનો નિકાલ કરતા કોર્ટે કહ્યું:

૧. એકાઉન્ટન્ટ જનરલના અધિકારીએ ઝડપી દરે મજૂર શુલ્કની ચુકવણી માટે વાંધો ઉઠાવ્યો હોવાના કથિત આધાર પર ઠેકેદાર દ્વારા બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર કથિત રકમ માટે અપીલકર્તા દ્વારા કોઈ સેટ-ઓફ અથવા કોઈ પ્રતિ-દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, મધ્યસ્થીએ તે જ યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધું નથી જે ૪ વર્ષના સંદર્ભ પછી ઉઠાવવામાં આવ્યું હતું.(૩૫૨-જિ; એચ; ૩૫૩-

એ)

૨. પ્રથમ સંદર્ભ પછી ઉદ્ભવતા અનુગામી દાવાઓના સંદર્ભમાં, એટલે કે બિલ તૈયાર થયા પછી, મધ્યસ્થીનો બીજો સંદર્ભ આદેશ ૨ નિયમ ૨ સી. પી. સી. હેઠળ જાળવવા યોગ્ય ન હતો, જે મધ્યસ્થી અને નીચેની અદાલતો દ્વારા યોગ્ય રીતે રાખવામાં આવ્યો હતો.(૩૫૩-બી;સી)

૩. અપીલકર્તાએ મધ્યસ્થી સમક્ષ અથવા તે પછી કોઈ પણ તબક્કે દલીલ કરી ન હતી કે પક્ષો વચ્ચેના કરારની કલમ ૨૩ હેઠળ, હેકેદાર વિલંબિત ચુકવણી પર કોઈ વ્યાજ વસૂલવાનો હકદાર નથી.આમ, એવું માની શકાતું નથી કે મધ્યસ્થીએ રેકૉર્ડની સામે કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અથવા વિવાદિત એવોર્ડ પસાર કરવામાં પોતાની જાતને ખોટી રીતે રજૂ કરી છે.વધુમાં, મધ્યસ્થી સમક્ષ અથવા તે પછી કોઈ પણ તબક્કે દલીલ ઉઠાવવામાં આવી ન હોવાથી, વર્તમાન અપીલમાં તેની સાથે વ્યવહાર કરવો અથવા નિર્ણય લેવો જરૂરી નથી.(૩૫૩-સી;એફ)

યુ. પી. રાજ્ય વિ.હરીશ ચંદ્ર એન્ડ કંપની, [૧૯૯૯] ૧ એસસીસી ૬૩ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

જ. સામેલ વિવાદ અને કેસના એકંદર સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને વ્યાજના દરમાં ફેરફાર કરવામાં આવે છે.પ્રતિવાદી-દાવેદાર માત્ર ૬ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે

ઉપરોક્ત રકમ વસૂલવાનો હકદાર છે.(૩૫૩-જિ;એચ; ૩૫૪-એ)

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૮૧૧૫ ઓફ ૨૦૦૧.

૧૯૯૯ના નંબર ૬૫૯માં રાજસ્થાન હાઈકોર્ટના જ.૧૨.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સાથે

૨૦૦૧ની વિશેષ રજા અરજી (સી) નંબર ૬૧૭૨.

હાજર પક્ષો માટે જાવેદ મહમૂદ રાવ અને વી. કૃષ્ણ મૂર્તિ.

એસ. એલ. પી. માં અરજદાર માટે વ્યક્તિગત રીતે (સી) ૨૦૦૧નો નંબર ૬૧૭૨.

કોર્ટનો ચુકાદો એસએચએએચ, જે. દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

૨૦૦૧નો સી. એ. નંબર ૮૧૧૫ @એસ. એલ. પી. (સી) ૨૦૦૧નો નંબર ૭૧૯૨.

મંજુર કરવામાં આવે છે.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અશ્વની કુમારે દલીલ કરી હતી કે મધ્યસ્થી દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની પુષ્ટિ કરતો હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો ચુકાદો અને હુકમનામું, તેના પર, ગેરકાયદેસર છે કારણ કે:

(અ) મધ્યસ્થી પ્રતિદાવા પર વિચાર કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે.

(બી) મધ્યસ્થીનો બીજો સંદર્ભ આદેશ ૨ નિયમ ૨ સી. પી. સી. હેઠળ જાળવવા યોગ્ય ન હતો.

(સી) મધ્યસ્થીએ કરારમાં વિપરીત શરત હોવા છતાં વ્યાજ આપ્યું છે.

આની સામે, પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જી. એલ. સાંઘી, તેમજ વ્યક્તિગત રીતે હાજર રહેલા પ્રતિવાદીએ રજૂઆત કરી હતી કે લેખિત નિવેદનમાં, અપીલકર્તા દ્વારા લવાદ સમક્ષ ન તો પ્રતિદાવા અથવા રદ કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ન તો સાબિત કરવામાં આવી હતી. તેમણે એવી પણ દલીલ કરી હતી કે અંતિમ બિલ તૈયાર કર્યા પછી પ્રતિવાદી દ્વારા

ઉઠાવવામાં આવેલા દાવાઓના કિસ્સામાં, મધ્યસ્થી અને નીચેની અદાલતો દ્વારા યોગ્ય રીતે ધારવામાં આવેલા આદેશ ર નિયમ ર સી. પી. સી. ની અરજીનો કોઈ પ્રશ્ન નથી.કરારની કલમ ર૩ પર આધારિત દલીલ માટે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાએ ક્યારેય મધ્યસ્થી સમક્ષ દલીલ કરી નથી કે કલમ ર૩ આવા કિસ્સાઓમાં વ્યાજની ચુકવણી ન કરવાની જોગવાઈ કરે છે.એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે ન તો મધ્યસ્થી સમક્ષ કે ન તો નીચેની અદાલતો સમક્ષ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મધ્યસ્થીને કલમ ર૩ને ધ્યાનમાં રાખીને વ્યાજ આપવાનો કોઈ અધિકાર નથી.વ્યાજ પેન્ડન્ટ લાઈટની મંજૂરી અંગે એકમાત્ર એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જેના માટે આ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

અમે કહીશું કે પ્રતિવાદી જે વ્યક્તિગત રીતે હાજર થઈ રહ્યો છે તેણે વૈકલ્પિક રીતે આ અદાલત દ્વારા ચુ. પી. વિ. માં આપવામાં આવેલા નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.હરીશ ચંદ્ર એન્ડ કંપની, [૧૯૯૯] ૧ એસ. સી. સી. ૬૩, અને રજૂઆત કરી કે આ અદાલત દ્વારા સમાન કલમનો અર્થઘટન કરવામાં આવે છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે વ્યાજ આપવા પર આવો કોઈ પ્રતિબંધ નથી.તેમણે વધુમાં ધ્યાન દોર્યું હતું કે જો આવી અરજી કરવામાં આવી હોત, તો તેમણે જરૂરી દસ્તાવેજ પુરાવા અથવા સંબંધિત અધિકારીઓ દ્વારા લખાયેલા પત્રો રજૂ કર્યા હોત અને સાબિત કર્યું હોત કે બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર રકમ ખોટી રીતે રોકવા માટે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર હતું.

અમારા મતે, તે યોગ્ય રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે લેખિત નિવેદનમાં, અપીલકર્તાઓએ કથિત આધાર પર ઠેકેદાર દ્વારા બાકી અને ચૂકવવાપાત્ર કથિત રકમ માટે કોઈ સેટ-ઓફ અથવા કોઈ વળતો દાવો કર્યો નથી કે એકાઉન્ટન્ટ જનરલની કચેરીએ ઝડપી દરે મજૂર શુલ્કની ચુકવણી માટે વાંધો ઉઠાવ્યો છે.અમારા મતે, અપીલકર્તા દ્વારા આવો કોઈ સેટ-ઓફ અથવા દાવો કે કોઈ પ્રતિ-દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, મધ્યસ્થીએ તેને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધો નથી, જે ૪ વર્ષના સંદર્ભ પછી ઉઠાવવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અશ્વિની કુમાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલમાં પણ કોઈ તથ્ય નથી કે બીજા સંદર્ભને આદેશ ૨ નિયમ ૨ સી. પી. સી. દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, આ દલીલ હાઈકોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવી ન હતી.કોઈ પણ સંજોગોમાં, અનુગામી દાવાઓ અંગેનો વિવાદ પ્રથમ સંદર્ભ પછી ઊભો થયો, એટલે કે, અંતિમ બિલ તૈયાર થયા પછી અને આ પાસાને વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશ દ્વારા યોગ્ય રીતે હાથ ધરવામાં આવે છે.

છેલ્લે, વર્તમાન કેસમાં, મધ્યસ્થી દ્વારા પસાર કરાયેલો ચુકાદો તર્કપૂર્ણ છે.પક્ષકારો વચ્ચેના કરારની કલમ ૨૩ હેઠળ, ઠેકેદાર વિલંબિત ચુકવણી પર

કોઈ વ્યાજ વસૂલવા માટે હકદાર નથી તેવી દલીલ અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા લવાઈ, જિલ્લા અદાલત અથવા ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવી ન હતી.આ પ્રશ્ન પક્ષકારો દ્વારા દોરી શકાય તેવા પુરાવા તેમજ પક્ષો અને લવાઈ દ્વારા કલમ રૂઝના અર્થઘટન પર આધારિત છે.પક્ષો સમજી ગયા છે કે વિલંબિત ચૂકવણી પર વ્યાજ આપવા પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી.એવું લાગે છે કે રાજસ્થાન રાજ્ય વતી આવી કોઈ દલીલ કરવામાં આવી ન હતી.મામલાના આ દ્રષ્ટિકોણમાં, એવું ન કહી શકાય કે લવાઈ રેકૉર્ડની સામે કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અથવા વિવાદિત એવોર્ડ પસાર કરવામાં પોતાની જાતને ખોટી રીતે રજૂ કરી છે.તે સ્થાયી કાયદો છે કે એવોર્ડને અલગ રાખવાનો અવકાશ આર્બિટ્રેશન એક્ટ હેઠળ ઉપલબ્ધ આધારો સુધી મર્યાદિત છે, જે નક્કી કરેલા કેસોની લાંબી લાઈન દ્વારા સારી રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યા છે.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારા માટે હેકેદારની દલીલને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી કે હરીશ ચંદ્ર અને કંપનીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) આ અદાલત દ્વારા સમાન કલમનું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે, અને એવું માનવામાં આવે છે કે વ્યાજ આપવા માટે કોઈ પ્રતિબંધ નથી.અમારા મતે, મધ્યસ્થી સમક્ષ અથવા તે પછી કોઈ પણ તબક્કે દલીલ ઉઠાવવામાં આવી ન હોવાથી, અમારા માટે આ અપીલમાં તેની સાથે વ્યવહાર કરવો અથવા નિર્ણય લેવો જરૂરી નથી.

જો કે, સામેલ વિવાદ અને કેસના એકંદર સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે વ્યાજના દરના સંદર્ભમાં ચુકાદામાં ફેરફાર કરીએ છીએ અને તેને ઘટાડીને વાર્ષિક

ક ટકાના દરે લાવીએ છીએ.ફક્ત ૨૧.૮ માં મધ્યસ્થી.૧. એવોર્ડમાં દાવાઓની મૂળ રકમ પર વ્યાજ આપવામાં આવ્યું છે. ૧.૭.૧૯૯૦ થી ૩૦.૪.૧૯૯૮ સુધી ૧ થી ૮ અને ૨૯.૪.૧૯૯૧ થી ૩૦.૪.૧૯૯૮ સુધી ૧૦ થી ૧૮ ટકાના દરે ૧૮ ટકાના દરે અને જિલ્લા અદાલતે હુકમની તારીખથી ૧૫ ટકાના દરે વ્યાજનો ચુકાદો આપ્યો છે.એવોર્ડ અને હુકમનામાના તે ભાગમાં ફેરફાર કરવામાં આવે છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી-દાવેદાર માત્ર ક ટકાના દરે વ્યાજ સાથે ઉપરોક્ત રકમ વસૂલવાનો હકદાર છે.તે મુજબ અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.પક્ષોએ સમગ્ર સમય દરમિયાન મુકદ્દમાનો પોતાનો ખર્ચ ઉઠાવવાનો હોય છે.

એસ. એલ. પી (C) ૨૦૦૧નો નંબર ૬૧૭૨

ઉપરોક્ત આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા વ્યાજ દર ૧૫ ટકાથી વધારીને ૧૮ ટકા કરવા માટે દાખલ કરાયેલ એસ. એલ. પી. ટકી રહેશે નહીં અને તેને બરતરફ કરવામાં આવે છે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ.

અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.